קיצור שלחן ערוך — דיני הוצאה דרך מלבוש ותכשיט

כָּל דָּבָר שֶׁאֵינוֹ לֹא מַלְבּוּשׁ וְלֹא תַּכְשִׁיט, אָסוּר לָצֵאת בּוֹ לִרְשׁוּת הָרַבִּים אוֹ לְכַרְמְלִית. וְלָכֵן אָסוּר לָצֵאת בְּמַחַט הַתְּחוּבָה בְּבִגְדּוֹ, וַאֲפִלּוּ בְּמַחַט שֶׁאֵין בָּהּ נֶקֶב. וַאֲפִלּוּ לְצֹרֶךְ לְבִישָׁה, יֵשׁ לְהַחְמִיר בְּאִישׁ. אֲבָל אִשָּׁה, כֵּיוָן שֶׁדֶּרֶךְ הַנָּשִׁים לְהַעֲמִיד קִשּׁוּרֵיהֶן, כְּגוֹן הַצְּעִיפִים וְכַדּוֹמֶה בִּמְחָטִין, מֻתֶּרֶת לָצֵאת בָּהֶן לִצֹּרֶךְ הַלְּבִישָׁה. וְדַוְקָא בְּמַחַט שֶׁאֵינָהּ נְקוּבָה. אֲבָל לֹא בְּמַחַט נְקוּבָה.

בְּתַכְשִׁיטִין, יֵשׁ גַּם כֵּן דְּבָרִים שֶׁאָסְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לָצֵאת בָּהֶם בַּשַּׁבָּת לִרְשׁוּת הָרַבִּים. יֵשׁ תַּכְשִׁיטִין שֶׁאָסְרוּ לָאֲנָשִׁים, וְיֵשׁ תַּכְשִׁיטִין שֶׁאָסְרוּ לַנָּשִׁים, וְהַיְנוּ תַּכְשִׁיטִין שֶׁיֵּשׁ לָחוּשׁ שֶׁמָּא תְּסִירֵם לְהַרְאוֹתָן. וְעַכְשָׁו נִתְפַּשֵּׁט הַמִּנְהָג לְהַתִּיר, וְהַפּוֹסְקִים כָּתְבוּ טְעָמִים לָזֶה. וְיֵרֵא שָׁמַיִם יֵשׁ לוֹ לְהַחְמִיר עַל עַצְמוֹ (עַיֵּן שָׁלְחָן עָרוּךְ סִימָן ש"א וְסִימָן ש"ג). וּבְפֶרֶט יֵשׁ לִזָּהֵר, שֶׁלֹּא יֵצֵא אִישׁ בְּטַבַּעַת שֶׁאֵין עָלֶיהָ חוֹתָם מְפֻתָּח (עַיֵּן תּוֹסֶפֶת שַׁבָּת סִימָן ש"ג סָעִיף קָטָן ל"ט). וּמִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁלֹּא יִשָּׂא אֶצְלוֹ כְּלִי הַשָּׁעוֹת (שָׁעוֹן) (אוהר, זייגער), וַאֲפִלּוּ קָשׁוּר בְּרִבִּיד הַזָּהָב שֶׁהוּא נוֹשֵׂא עַל צַוָּארוֹ וְהוּא תַּכְשִׁיט. אֲבָל כְּלִי הַשָּׁעוֹת (שָׁעוֹן) הַמֻּנָּח בְּתוֹךְ הַכִּיס, הֲוֵי מַשָּׂא [מַמָּשׁ] וְאֵין לוֹ הֶתֵּר.

מַפְתֵּחַ שֶׁל כֶּסֶף, אַף עַל פִּי שֶׁהוּא נַעֲשֶׂה לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ, כֵּיוָן שֶׁהוּא גַּם לְתַכְשִׁיט, נוֹהֲגִין לָצֵאת בּוֹ בַּשַּׁבָּת, אֲבָל בָּתֵּי עֵינַיִם (מִשְׁקָפַיִם) (בריל) אַף עַל פִּי שֶׁהֵן מְשֻׁבָּצוֹת בְּכֶסֶף, אָסוּר לָצֵאת בָּהֶן.

אָסוּר לְאִשָּׁה לָתֵת בֶּגֶד עַל צְעִיפָהּ, וְכֵן הָאִישׁ עַל הַכּוֹבַע שֶׁלּוֹ מִפְּנֵי הַגְּשָׁמִים, שֶׁאֵין זֶה דֶּרֶךְ מַלְבּוּשׁ. וְאִם כַּוָּנָתָן שֶׁלֹּא יְצַעֲרוּ אוֹתָן הַגְּשָׁמִים מֻתָּר.

הַחֹגֵר, וְכֵן הַחוֹלֶה שֶׁעָמַד מֵחָלְיוֹ, וְכֵן זָקֵן מָפְלָג, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ לֵילֵךְ בְּלֹא מַקֵּל, מֻתָּר לוֹ לֵילֵךְ בְּמַקֵּל בְּיָדוֹ. אֲבָל אִם אֶפְשָׁר לוֹ לֵילֵךְ בְּלֹא מַקֵּל, וּבְתוֹךְ בֵּיתוֹ הוֹלֵךְ בְּלֹא מַקֵּל, אֲלָא כְּשֶׁהוֹלֵךְ לַחוּץ נוֹטֵל אוֹתוֹ לְהַחֲזִיק בּוֹ, אָסוּר. וְכֵן הַסּוּמָא אָסוּר לָצֵאת בְּמַקֵּל בְּעִיר שֶׁאֵינָהּ מְתֻקֶּנֶת בְּעֵרוּבִין. וּמִי שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ כְּלָל לַמַּקֵּל, אָסוּר לוֹ לָצֵאת בּוֹ אֲפִלּוּ בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ עֵרוּבִין, מִשּׁוּם זִילוּתָא דְּשַׁבָּת.

מִי שֶׁהוּא אָסוּר בְּשַׁלְשָׁלָאוֹת, מֻתָּר לָצֵאת בָּהֶן.

אֵין יוֹצְאִים בְּקִשָּׁרִים וְהֵם עֲצִים גְּבוֹהִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם מוֹשָׁב לְכַף הָרֶגֶל, וְהוֹלְכִין בָּהֶם בְּטִיט וּבְמַיִם.

יוֹצְאִים בִּרְטָיָה שֶׁעַל הַמַּכָּה, (וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יַנִּיחַ אוֹתָהּ בַּשַּׁבָּת עַל גַּבֵּי הַמַּכָּה, כִּדְלִקַמָּן סִימָן צ"א סָעִיף י') כִּי לְפִי שֶׁהִיא מְרַפֵּאת, הֲרֵי הִיא כְּתַכְשִׁיט. וְיָכוֹל לְכָרְכָהּ בְּמַטְלִית שֶׁאֵינָהּ חֲשׁוּבָה וּבְטֵלָה לְגַבֵּי הָרִטְיָה. אֲבָל דָּבָר חָשׁוּב כְּגוֹן מִטְפַּחַת וְכַדּוֹמֶה, אָסוּר לִכְרֹךְ עָלֶיהָ, לְפִי שֶׁאֵינוֹ בָּטֵל לְגַבֵּי הָרִטְיָה וְגַם לֹא הֲוֵי דֶּרֶךְ מַלְבּוּשׁ, וַהֲוֵי מַשָּׂא.

יוֹצְאִין בְּמוֹךְ שֶׁנּוֹתְנִים בָּאֹזֶן לִבְלַע לֵחָה שֶׁל צוֹאַת הָאֹזֶן, וְדַוְקָא כְּשֶׁהוּא קָשׁוּר וּמְהֻדָּק שָׁם הֵיטֵב שֶׁלֹּא יוּכַל לִפֹּל. וְכֵן יוֹצְאִין בְּמוֹךְ שֶׁבַּסַּנְדָּל, אִם הוּא בְּאֹפֶן שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִפּוֹל מִשָּׁם.

לֹא תֵּצֵא אִשָּׁה בְּמוֹךְ שֶׁהִתְקִינָה לְנִדָּתָהּ, שֶׁלֹּא לְטַנֵּף בְּגָדֶיהָ. וְכֵן לֹא תֵּצֵא בְּסִינָר שֶׁהִיא לוֹבֶשֶׁת בִּשְׁבִיל זֹאת, אֶלָּא אִם כֵּן הוּא מַלְבּוּשׁ גָּמוּר. אֲבָל אִם נוֹתֶנֶת אֶת הַמּוֹךְ אוֹ אֶת הַסִּינָר בִּשְׁבִיל לְהַצִּיל אֶת עַצְמָהּ מִן

הַצַּעַר שֶׁאִם יִפּוֹל הַדָּם עַל בְּשָׂרוֹ וְיִתְיַבֵּשׁ, יִהְיֶה לוֹ צַעַר, מֻתֶּרֶת לָצֵאת בָּהֶן.

בִּמְקוֹם רֶפֶשׁ וָטִיט, מֻתָּר לְהַגְבִּיהַּ קְצָת בְּגָדָיו, שֶׁלֹּא יִתְלַכְלְכוּ. אֲבָל לְהַגְבִּיהָם לְגַמְרֵי אָסוּר.

מֻתָּר לָצֵאת בַּשַּׁבָּת בִּשְׁנֵי מַלְבּוּשִׁים זֶה עַל גַּב זֶה, וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ לְעַצְמוֹ אֶת הַמַּלְבּוּשׁ הַשֵּׁנִי, אֶלָּא שֶׁמּוֹצִיאוֹ לְצָרֶךְ חֲבֵרוֹ וְכַדּוֹמֶה. וְדַוְקָא כְּשֶׁדַּרְכּוֹ לִפְעָמִים גַּם בַּחֹל לִלְבּוֹשׁ שְׁנֵי מַלְבּוּשִׁים כָּאֵלּוּ, דַּהֲוֵי דֶּרֶךְ מַלְבּוּשׁ (וְאַף עַל פִּי שֶׁבְּרֹב פְּעָמִים אֵינוֹ לוֹבֵשׁ כֵּן). אֲבָל אִם אֵין הַדֶּרֶךְ לְעוֹלָם לִלְבּוֹשׁ שְׁנֵי מַלְבּוּשִׁים כָּאֵלּוּ, אָסוּר לָצֵאת בָּהֶן בַּשַּׁבָּת מִשּׁוּם דְּהַשֵּׁנִי הֲוֵי כְּמוֹ מַשָּׂא. וְכֵן הַדִּין בִּשְׁנֵי אַנְפִּלָאוֹת (גרבים) וּבְכוֹבַע גָּדוֹל עַל כּוֹבַע קָטָן (קאפל) וְכַדּוֹמֶה.

וּשְׁתֵּי חֲגוֹרוֹת זוֹ עַל גַּב זוֹ, אִם מְנֻהָג הַמָּקוֹם לַחְגּוֹר כָּךְ, לְמַטָּה חֲגוֹרָה גְּרוּעָה וְעָלֶיהָ חֲגוֹרָה חֲשׁוּבָה, מֻתָּר לַחְגּוֹר כָּךְ גַּם בַּשַּׁבָּת, וְאַף עַל פִּי שֶׁעַתָּה אֵין לוֹ צָרֶךְ רַק בְּאַחַת, וְהַשְּׁנִיָּה מוֹצִיאָהּ לְצָרֶךְ חֲבֵרוֹ. אֲבָל אִם אֵין הַדֶּרֶךְ לַחְגּוֹר בִּשְׁתֵּי חֲגוֹרוֹת, אַף עַל פִּי שֶׁהוּא רוֹצֶה לַחְגּוֹר כָּךְ בִּשְׁבִיל עַצְמוֹ, אָסוּר, דְּכֵיוָן שֶׁיֵּשׁ לוֹ דַּי בְּאַחַת, הֲוֵי הַשְּׁנִיָּה כְּמוֹ מַשָּׂא. וּבְכָל מָקוֹם מֻתָּר לָצֵאת בִּשְׁתֵּי חֲגוֹרוֹת, כְּשֶׁיֵּשׁ מַלְבּוּשׁ מַפְסִיק בֵּינֵיהֶן, כְּגוֹן הַתַּחְתּוֹנָה עַל הַמִּכְנָסַיִם, וְהָעֶלְיוֹנָה עַל גַּבֵּי הַסַּרְבָּל, שֶׁאָז יֵשׁ לוֹ הֲנָאָה וְתוֹעֶלֶת מִשְּׁתֵּיהֶן.

מִטְפַּחַת שֶׁמְּקַנְּחִים בָּהּ אֶת הָאַף, נוֹהֲגִין לְכָרְכָהּ תַּחַת בֶּגֶד הָעֶלְיוֹן עַל הַמִּכְנָסַיִם. וְיִזָּהֵר שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת בָּהּ שְׁנֵי קְשָׁרִים זֶה עַל גַּב זֶה (עַיֵּן לְעֵיל סִימָן פ' סָעִיף מ"ה) וְיֵרֵא שָׁמַיִם אִם הוּא נוֹהֵג לִשָּׂא רְצוּעוֹת הַמַּחְזִיקוֹת אֶת הַמִּכְנָסַיִם (הויזענטרעגער) יְסִירֵן בַּשַּׁבָּת, כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה לוֹ הַמִּטְפַּחַת לְצָרֶךְ. וְיֵשׁ נוֹהֲגִין לְכָרְכָהּ סְבִיב הַצַּוָּאר. וְזֶה אֵינוֹ מֻתָּר, אֶלָּא אִם אֵין לוֹ שָׁם מִטְפַּחַת אַחֶרֶת וְהוּא רָגִיל לִפְעָמִים לִכְרוֹךְ שָׁם מִטְפַּחַת מִפְּנֵי הַקֹּר, וְיִקְשְׁרֶהוּ בְּהֶתֵּר. אֲבָל אִם נוֹתְנָהּ רַק עַל הַצַּוָּאר וְהַקְּצָווֹת תְּלוּיוֹת לוֹ לְפָנָיו, זֶהוּ אִסּוּר גָּמוּר. וְכֵן לְכָרְכָהּ סְבִיב הָרֶגֶל אוֹ סְבִיב הַיָּד וְלָצֵאת בָּהּ, אָסוּר.

בָּתֵּי יָדַיִם [כְּסָיוֹת, כְּפָפוֹת] (האנדשוה), יֵשׁ מַתִּירִין לָצֵאת בָּהֶן בַּשַּׁבָּת וְיֵשׁ אוֹסְרִין. וּבָזֶה הֶעָשׂוּי לְחַמֵּם שְׁתֵּי הַיָּדַיִם בְּיַחַד [יְדוֹנִית] (מוף) יֵשׁ לְהָקֵל טְפֵי.

מֻתָּר לָצֵאת בְּטַלִּית מְצֻיֶּצֶת בְּדֶרֶךְ מַלְבּוּשׁ. אֲבַל אִם מְקַפְּלָהּ סְבִיב צַוָּארוֹ בְּמָקוֹם שֶׁאֵין הַדֶּרֶךְ לְלָבְשָׁהּ כָּךְ, אָסוּר.

בֶּגֶד שֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׁתֵּי רְצוּעוֹת אוֹ מִשִּׁיחוֹת לְקָשְׁרוֹ בָּהֶן, אוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ קְרָסִים לְחַבְּרוֹ וְנִפְסַק אֶחָד מֵהֶן, אַף עַל פִּי שֶׁהַשֵּׁנִי שֶׁנִּשְׁאַר כְּנֶגְדּוֹ אֵינוֹ חָשׁוּב, מִכָּל מָקוֹם אִם דַּעְתּוֹ לְתַקְּנוֹ אַחַר כָּךְ לְהָבִיא לוֹ בֶּן זוּגוֹ, אִם כֵּן זֶה שֶׁנִּשְׁאַר אֵינוֹ בָּטֵל לְגַבֵּי הַבֶּגֶד וַהֲוֵי כְּמוֹ מַשָּׂא. וְאָסוּר לָצֵאת בְּבֶגֶד זֶה. אֲבָל אִם אֵין דַּעְתּוֹ לְתַקְּנוֹ, אִם כֵּן, כֵּיוָן שֶׁזֶּה שֶׁנִּשְׁאַר אֵינוֹ דָּבָר חָשׁוּב, הֲרֵי הוּא בָּטֵל לְגַבֵּי הַבֶּגֶד וּמֻתָּר לָצֵאת בּוֹ. וְאִם הוּא דָּבָר חָשׁוּב, כְּגוֹן מִשִּׁיחָה שֶׁל מֶשִׁי אוֹ קֶרֶס שֶׁל כֶּסֶף, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין דַּעְתּוֹ לְתַקְּנוֹ, אֵינוֹ בָּטֵל לְגַבֵּי הַבֶּגֶד וְאָסוּר לָצֵאת בּוֹ.

בַּעֲלֵי הַקָּרְחָה שֶׁמַּנִּיחִין עַל רָאשֵׁיהֶן פִּשְׁתָּן סָרוּק אוֹ צֶמֶר מְנֻפָּץ שֶׁיִּהְיֶה נִרְאֶה כְּשֵׂעָר בְּרֹאשֵׁיהֶן [פֵּאָה נָכְרִית] (פרוק) מֻתָּרִין לָצֵאת בּוֹ בַּשַּׁבָּת לִרְשׁוּת הָרַבִּים, שֶׁתַּכְשִׁיט שֶׁלָּהֶם הוּא (וּבִלְבַד שֶׁהוּכַן מֵעֶרֶב שַׁבָּת).

הַנּוֹשֵׂא קַמֵּיעַ, צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת שְׁאֵלַת חָכָם, אִם מֻתָּר לָצֵאת בָּהּ בַּשַּׁבָּת אוֹ לֹא, כִּי לֹא כָּל הַקְּמֵעוֹת שָׁוִים. וְאִשָּׁה הַנּוֹשֵׂאת אֶבֶן הַנִּקְרֵאת שְׁטֶעְרְנְשׁוּס כְּדֵי שֶׁלֹּא תַּפִּיל, מֻתֶּרֶת לָצֵאת בָּהּ בַּשַּׁבָּת (ש"א ש"ג).